

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آشنایی با سرشناس‌ترین چهره‌های تاریخ ایران و جهان

فرهنگ‌نامه‌ی

نام‌آوران

■ پیامبران ■ حکیمان ■ حاکمان ■ روحانیان ■ سیاست‌مداران ■ نویسندگان ■ شاعران
■ هنرمندان ■ مصلحان ■ کاشفان ■ مخترعان ■ سرداران ■ ورزشکاران ■ فنّاوران

ویرایش دوم

عنوان و نام پدیدآور: فرهنگ‌نامه‌ی نام‌آوران: معرفی ۱۰۰۰ نام‌آور در حوزه‌های ادبیات، فلسفه، هنر، تاریخ... / [جمعی از نویسندگان].

مشخصات نشر: تهران: طلایی، ۱۳۸۶. ویرایش جدید، ۱۳۸۸

مشخصات ظاهری: ۴۰۰ ص.: مصور (رنگی).

شابک: 978-964-9640-75-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: سرگذشت‌نامه -- مجموعه‌ها.

موضوع: ایران و جهان -- سرگذشت‌نامه.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۶ ن ۱۶ ف / ۲۰۳ CT

رده‌بندی دیویی: ۹۲۰/.۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۱۶۵۳۸۲

فرهنگ‌نامه‌ی نام‌آوران

مدیر تولید و برنامه‌ریز: کاظم طلایی
کارشناس فرهنگی: روشنگ فتحی
همکار تولید: مرضیه افشاری‌پور، مریم یعقوبی
مدیر هنری: کاظم طلایی

تصویرگران: حسین صافی، حسن روح‌الامین، حمیدرضا رشیدیان، سعید رزاقی، امیر نساجی، فرهاد جمشیدی، حسن تبریزی، یونس انصاری، امیرحسین زنجانی، حمیدرضا اکرم، سیدمیشم موسوی، سید حسام‌الدین طباطبایی، مرتضی یزدانی دینانی، محمد رضا اکبری
عکاسان: افشین بختیار، فرهاد سلیمانی، هاتف همایی، علی کاوه، جاوید نیکپور، مجید ذاکری، حسن معماری، هاشم عطار

و با تشکر از خانه‌ی عکاسان ایران، مرکز هنرهای تجسمی حوزه هنری انجمن عکاسان انقلاب و دفاع مقدس و سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چاپ: پنج رنگ
لیتوگرافی: ندای دانش
تعداد: ۵۰۰ نسخه
چاپ اول: اردیبهشت ۱۳۸۷
چاپ دوم: آذر ۱۳۸۸ (ویرایش دوم)
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۶۴۰-۷۵-۴

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۳۸۱۶۳ تلفن همراه: ۰۹۱۲۶۰۱۶۴۱۹
nashre.talaei@gmail.com
www.talaei.ir

همه‌ی حقوق چاپ و نشر فرهنگ‌نامه‌ی نام‌آوران، برای نشر طلایی محفوظ است.
هرگونه بهره‌برداری از این اثر، به اجازه‌ی ناشر نیاز دارد.

♦ **ویراستار ارشد:** جعفر ربانی

♦ **ویراستار ادبی:** ترانه امیرابراهیمی

♦ **نویسندگان***

آریابخشایش، یحیی؛	چهره‌های سیاسی تاریخ معاصر، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس
اسدی، علی‌رضا؛	پژوهشگران و نویسندگان معاصر ایران
باقری، یونس؛	خادمان قرآن
حامی کارگر، مظاهر؛	امپراتوران، پادشاهان، رؤسای جمهور
خوشزاد، اکبر؛	فقیهان، محدثان، چهره‌های سیاسی تاریخ معاصر
ربانی، حسین؛	مخترعان، مهندسان، فناوران
زرکنده، بتول؛	پیامبران، چهره‌های صدر اسلام، شاعران و نویسندگان، رهبران آیین‌ها و مکتب‌ها
سهرابی، محمدرضا؛	هنرمندان ایران و جهان
شریک، نورالدین؛	فقیهان، محدثان، حکما، فلاسفه، علمای تعلیم و تربیت، تاریخ اسلام
عدیمی، فروزان؛	ورزشکاران (جهان)
علوی، لیلا؛	شاعران و نویسندگان جهان
عمرانی، غلام‌رضا؛	شاعران و نویسندگان جهان
غفاریان، سیروس؛	رهبران ایران و جهان، بنیانگذاران نهضت‌ها، مورخان و متفکران
فعله‌گری، مصطفی؛	شاعران و نویسندگان جهان
قبادی، محمد؛	چهره‌های سیاسی تاریخ معاصر و مشروطه
کامور بخشایش، جواد؛	چهره‌های تاریخ معاصر، مشروطه، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس
گلدان‌ساز، سیدمحسن؛	چهره‌های خاص و چهره‌های اساطیری
گلشن روغنی، جعفر؛	چهره‌های تاریخ معاصر
گوهریان، رئوف؛	علمای شیعه و چهره‌های معاصر
مجدفر، مرتضی؛	چهره‌های خاص و چهره‌های اساطیری
محقق، جواد؛	فقیهان، محدثان و علمای شیعه
میری، سیدمهدی؛	ورزشکاران (ایران)
معتدلی، اسفندیار؛	دانشمندان ایران و جهان، مؤسسان و بنیان‌گذاران
معتدلی، امیرفرهنگ؛	دانشمندان جهان اسلام، دانشمندان جهان
ناصری، محمد؛	شاعران و نویسندگان ایرانی

*جمعی از نویسندگان به‌طور مشترک نوشتن بخش‌هایی را بر عهده داشته‌اند.

♦ **با تشکر از:**

جواد آزمون، محمد مهدی اعتصامی، فرهاد بخشنده، هدایت‌الله بهبودی، مهدی حجوانی، حمیدرضا حیدری، حسین خسروجردی، حسین داودی، سیدعلی محمد رفیعی، عبدالله زرافشان، حسن سالاری، حسین سوزنچی، علی‌رضا کمره‌ای همدانی، ناصر نادری، حسین نیرومند، سید مجتبی عزیزی، سید محمد مهاجرانی

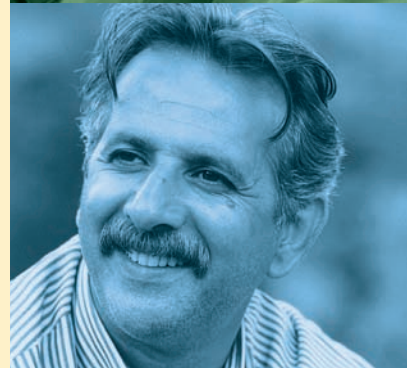
پیش گفتار

در نگاهی گذرا به سیر جوامع بشری، مردان و زنان بی‌شماری رخ می‌نمایند که با شکستن سدّ زمان و گذشتن از مرزهای بسته‌ی عصر خود، به حیاتی فراتر از زمان خویش در میان نسل‌های بعد راه یافته‌اند. اینان نام‌آورانِ تاریخ و رهنوردانی هستند که زندگی‌شان در هر زمان و مکان، درس‌آموز و الهام‌بخش کسانی است که در تنگنای عصر خود نمی‌گنجند و راهی برای فرارفتن از آن می‌جویند.

اما به راستی، نام‌آور کیست و نام‌آوران چه کسانی هستند؟ بر چه اساس و قاعده‌ای می‌توان کسی را نام‌آور دانست یا او را از این قلمرو بیرون گذاشت؟ زمان؟ مکان؟ ملیت؟ جنگ‌آوری؟ قهرمانی؟ علم؟ صنعت؟ فناوری؟ هنرآفرینی؟ نظر نخبگان؟ بخت و اقبال؟... کدام‌یک از این‌ها اساس نام‌آور شدن است و چگونه؟ بی‌تردید هر یک از این عوامل، به تنهایی می‌تواند زمینه‌ای برای نام‌آور شدن باشد. پیامبری چون ابراهیم علیه السلام، پیشوایی چون حسین علیه السلام، حکیمی چون سقراط، پادشاهی چون کوروش، جهان‌گشایی چون اسکندر، مهندسی چون ارشمیدس، پاکدامنی چون مریم علیها السلام، شیرزنی چون زینب علیها السلام، دانشمندی چون ابوریحان، نابغه‌ای چون بوعلی‌سینا، حماسه‌سرایی چون فردوسی، سخنوری چون سعدی، دریادلی چون کریستف کلمب، مخترعی چون ادیسون، کاشفی چون ماری‌کوری، مصلحی چون گاندی، بیدارگری چون سیدجمال‌الدین اسدآبادی، رهبری چون امام‌خمینی، نگارگری چون فرشچیان، پهلوانی چون تختی، رزمنده‌ای چون چمران و... هزاران چهره‌ی نام‌آور دیگر، با همه‌ی تفاوت‌هایشان انسان‌هایی هستند که هر یک جلوه‌ای از جلوه‌های حیات آدمی را برای نسل‌های پس از خود آشکار ساخته‌اند و از همین روست که ماندگار شده‌اند.

جایگاه نام‌آوران در تاریخ چنان است که مورخی شهیر چون «کارل لایب» عقیده داشت: «تاریخ چیزی جز شرح حال قهرمانان و مردان بزرگ نیست.» و با همین نگاه است که برخی از تاریخ‌نگاران، همانند او، به جای آن‌که تاریخ عصر یا بُرهه‌ای از زمان را بنویسند، به نوشتن زندگی‌نامه‌ی مردان و زنان برجسته‌ی عصر خویش روی آورده‌اند. در جهان باستان «پلوتارک» تاریخ‌نگار مشهور روم، با نگارش کتاب حیات مردان نامی به چنین کاری دست زد و در عصر اسلامی نیز امثال «ابن خلّکان» با تألیف وقایع‌الاعیان، این کار را پی گرفتند و در زمان ما نیز دانشمندانی مانند «احمد بیرشک» با پی‌افکندن تألیف زندگی‌نامه‌ی علمی دانشوران در همین مسیر گام برداشتند.

فرهنگ نام‌آوران نیز، با هدف شناساندن جمعی از برجسته‌ترین شخصیت‌های ایران و جهان به نوجوانان تألیف شده است. امید که با مطالعه‌ی آن، دریچه‌های تازه‌ای از دنیای علم و اندیشه و هنر و خلاقیت، به روی ذهن جست‌وجوگر این گل‌های نوشکفته‌ی ایران بزرگ، باز شود. دلیل این‌که ما تنها هزار چهره‌ی نام‌آور را برای معرفی در این فرهنگ انتخاب کرده‌ایم، علاوه بر این‌که صاحب‌نظران، در مورد همه‌ی نام‌آوران تاریخ، اتفاق نظر ندارند؛ محدود کردن نگاه به قلّه‌های بلند تاریخ و چشم پوشیدن از نام‌آورانی بود که در سایه‌ی نام‌آوران دیگر زیسته و بالیده‌اند. سخنی زیبا به نیوتون منسوب است که: «اگر من امروز می‌توانم چیزهایی را بهتر ببینم، به خاطر آن است که بر شانه‌ی غول‌های بزرگ ایستاده‌ام». یعنی این‌که حتی نیوتون، - که خود امروز غول بزرگی در تاریخ علم است - اگر نتواند روی شانه‌ی غولان قبل از خود بنشیند، هرگز به جرگه‌ی نام‌آوران نخواهد پیوست.

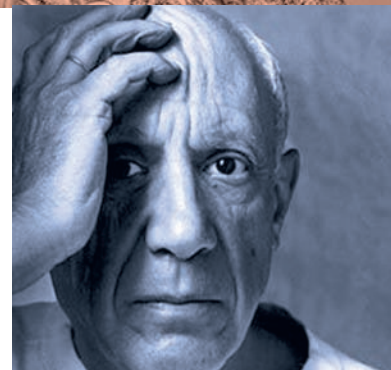

چند نکته:

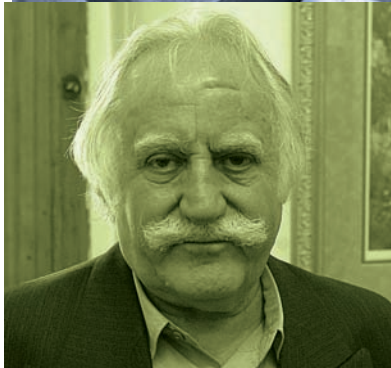
۱. اسامی نام‌آوران، نخست از میان چهره‌ها و شخصیت‌های معرفی شده در کتاب‌های درسی دانش‌آموزان انتخاب شد. سپس نام‌هایی نیز از فرهنگ‌نامه‌ها، دانش‌نامه‌ها و دایرةالمعارف‌ها استخراج شد و سرانجام از میان انبوه نام‌ها، کسانی انتخاب شدند که در مورد نام‌آور بودنشان، در میان صاحب‌نظران، اتفاق نظر نسبی وجود دارد. رسم‌الخط کتاب، مطابق رسم‌الخط کتاب‌های درسی است.

۲. به دلیل توجه ویژه به فرهنگ انسان و تاریخ عمومی جهان بخش مهمی از مدخل‌ها، به شخصیت‌های تاریخ‌سازی چون پیامبران، حکیمان، مصلحان، حاکمان، کاشفان، مخترعان، دانشمندان، سیاستمداران و... اختصاص یافته است.

۳. هر نام‌آوری، لزوماً نیک‌نام نیست و بسا که در گروه جباران و تبه‌کاران تاریخ قرار بگیرد. با این همه، از آنجا که این شخصیت‌های منفی هم جزئی از تاریخ‌اند و شناخت آن‌ها در شناخت عمیق‌تر چهره‌های نیک‌نام تاریخ مؤثر است، به آن‌ها هم پرداخته شد و این شاید مصداق همان سخن مولوی باشد که: «چراغ مصطفوی با شرار بولهبی است.»

۴. نام‌آوران این فرهنگ، غالباً وجود واقعی و تاریخی دارند، اما اندکی از آنان نیز، شخصیت‌های اسطوره‌ای و افسانه‌ای‌اند که خارج از چارچوب زمان و مکان خاص جای می‌گیرند. انتخاب این چهره‌ها از آن روست که اینان در تاریخ، موقعیتی پیدا کرده‌اند که می‌توان گفت حیات آنان با حیات انسان درآمیخته شده است و به عبارتی کارکردی انسانی یافته‌اند. گیلگمش، چهره‌ی اساطیری سومر، رستم، پهلوان افسانه‌ای ایران، وبلهلم تل، قهرمان ملی مردم سوئد از این دسته‌اند.

۵. برای چهره‌های نقش‌آفرین تاریخ تمدن اسلامی در جهان و نیز شخصیت‌های ایرانی آن جایگاه خاصی در نظر گرفته شد.

۶. شرح زندگی هر شخصیت، در عین اختصار، نسبتاً جامع است. نام و شهرت، سال تولد و مرگ، زادگاه و نیز، ویژگی‌های آن نام‌آور، بیش‌ترین درون‌مایه‌ی مدخل‌هاست.

۷. از آن‌جا که مطالعه‌ی یک موضوع از چند دیدگاه متفاوت، تأثیر بیش‌تری در یادگیری دارد، در پایان بسیاری از مدخل‌ها، با عبارت: «هم‌چنین نگاه کنید به:» خواننده به مطالعه‌ی یک یا چند مدخل دیگر دعوت شده است.

۸. تصاویر و زیرنویس‌های آن‌ها به گونه‌ای مکمل متن است. بدیهی است که دقت در آن‌ها، در بهره‌برداری بیش‌تر خواننده از مطالعه‌ی فرهنگ مؤثر است.

۹. فراهم آمدن فرهنگ نام‌آوران، محصول کوشش جمعی ده‌ها نویسنده، مترجم، کارشناس، مشاور، ویراستار، نقاش، گرافیکست، ناظر چاپ و... است که اسامی آنان در شناسنامه‌ی کتاب آمده است. چشم‌انتظار راهنمایی‌های شما خواننده‌ی فهیم هستیم.

فهرست الفبایی نام آوران

ا

آبشناسان، حسن ۱۱
آتاتورک ۱۱
آتیلا ۱۱
آخوندخراسانی، محمد کاظم ۱۲
آدم ﷺ ۱۲
آذربزدی، مهدی ۱۲
آرام، احمد ۱۳
آرتور. سی. کلارک ← کلارک
آرش کمانگیر ۱۳
آرمسترانگ، نیل ۱۴
آرین پور، یحیی ۱۴
آریوبرزن ۱۴
آسیموف، ایزاک ۱۵
آشتیانی، میرزا محمدحسن ۱۵
آشتیانی، میرزا مهدی ۱۵
آشور بانیپال ۱۶
آشوکا ۱۶
آشیل ۱۶
آغداشلو، آیدین ۱۶
آقابزرگ تهرانی ۱۷
آقامحمدخان قاجار ۱۷
آقامیری، محمدباقر ۱۸
آقانهفی قوچانی ۱۸
آل احمد، جلال ۱۸
آلبارسلان ۱۹
آمودسن، روالدو ۱۹
آوینی، سید مرتضی ۲۰
آهنگران، محمدصادق ۲۰
آیتی، عبدالمحمد ۲۱
آیزنشتاین، سرگئی ۲۱
آیزنهاور، دوايت ۲۱

ا

ابتهاج، هوشنگ ۲۱
ابراهیم ﷺ ۲۲
ابراهیمی (شاهد)، جعفر ۲۲
ابراهیمی، نادر ۲۲
ابن بطوطه ۲۳
ابن خلدون ۲۳
ابن رشد ۲۴
ابن سینا ۲۴
ابن مقفله ۲۵
ابن نفیس ۲۵
ابن هشام ۲۶
ابن هیثم ۲۶
ابوالفضل العباس ﷺ ۲۶
ابوبکر ۲۷
ابوترابی فرد، سید علی اکبر ۲۷

ابوجهل ۲۸

ابوحنیفه ۲۸
ابوذر غفاری ۲۸
ابوریحان بیرونی ← بیرونی
ابوسعید ابوالخیر ۲۸
ابوسفیان ۲۸
ابوعلی سینا ← ابن سینا
ابولهیب ۲۹
ابومسلم خراسانی ۲۹
آپنهایم، رابرت ۲۹
احتشامزاده، مجید ۳۰
احصایی، محمد ۳۰
احمد محمود ← محمود، احمد
احمدبن حنبل ۳۰
احمدبن موسی ۳۰
احمدشاه قاجار ۳۱
احمدشاه مسعود ۳۱
اخوان ثالث، مهدی ۳۲
ادریسی، ابوعبدالله ۳۲
ادیسون، توماس آلو ۳۲
اردشیر بابکان ۳۳
اردلان، مستوره ۳۳
ارسطو ۳۳
ارشمیدس ۳۴
ارول، جورج ۳۴
ازوپ ۳۴
اسپارتاکوس ۳۴
استالین، ژوزف ۳۵
استنلی، هنری مورتون ۳۵
استو، هریت بیچر ۳۵
اسحاق ﷺ ۳۶
اسدآبادی، سید جمال الدین ۳۶
اسفندیار ۳۶
اسکندر مقدونی ۳۷
اسلامی، شیخ عباس علی ۳۷
اشرفی اصفهانی، عطاءالله ۳۸
اصحاب کهف ۳۸
اصفهانی، سید ابوالحسن ۳۸
اطلس ۳۹
اعتصامی، پروین ۳۹
اعتضادالسلطنه، علی قلی میرزا ۳۹
افتخاری، علی رضا ۳۹
افشردی، غلامحسین ← باقری
افغانی، علی محمد ۴۰
افلاطون ۴۰
اقبال آشتیانی، عباس ۴۰
اقبال لاهوری، محمد ۴۱
اقلیدس ۴۱
اگزوپری، آنتوان دو سنت ۴۱
البیاتی، عبدالوهاب ۴۱
الجایتو ۴۲
الله وردی خان ۴۲

الهی قمشهای، مهدی ۴۲

امام جعفر صادق ﷺ ← جعفر صادق ﷺ
امام جواد ﷺ ← علی تقی ﷺ
امام حسن ﷺ ← حسن بن علی ﷺ
امام حسن عسکری ﷺ ← حسن عسکری ﷺ
امام حسین ﷺ ← حسین بن علی ﷺ
امام خمینی ← خمینی، سید روح الله
امام رضا ﷺ ← علی بن موسی الرضا ﷺ
امام زمان ﷺ ← مهدی ﷺ
امام زین العابدین ﷺ ← علی بن الحسین ﷺ
امام سجاد ﷺ ← علی بن الحسین ﷺ
امام علی تقی ﷺ ← علی تقی ﷺ
امام محمدباقر ﷺ ← محمدباقر ﷺ
امام محمدتقی ﷺ ← محمدتقی ﷺ
امام موسی صدر ← صدر، سید موسی
امام موسی کاظم ﷺ ← موسی کاظم ﷺ
امام هادی ﷺ ← محمدتقی ﷺ
امام قلی خان ۴۳
امروالقیس ۴۳
امیدوار، عیسی و عبدالله ۴۳
امیر ارسلان نامدار ۴۴
امیر اسماعیل سامانی ۴۴
امیر عبدالقادر ۴۵
امیرکبیر، میرزا تقی خان ۴۵
امیرنظام گروسی، حسن علی خان ۴۶
امین الدوله، میرزا علی خان ۴۶
امین الضرب، محمدحسن ۴۶
امین پور، قیصر ۴۷
امین عاملی، سید محسن ۴۷
امینی، عبدالحسین ← علامه امینی
انتظامی، عزت الله ۴۷
اندرزگو، سید علی ۴۸
اندرسن، هانس کریستیان ۴۸
انصاری، خواجه عبدالله ۴۸
انصاری، مرتضی ۴۹
انوشیروان ۴۹
اوتیس، الیشا ۵۰
اوراز، محمد ۵۰
اورست، سر جورج ۵۰
اوگوستین قدیس ۵۰
اونیل، سوزی ۵۱
اویس قرنی ۵۱
اَهم، جورج سیمون ۵۱
ایرج میرزا ۵۱
ایزامبارد، کینگدام بروئل ۵۲
ایفل، گوستاو ۵۲

ایمחותب ۵۳

اینشتین، آلبرت ۵۳
ایوان مخوف ۵۳

ب

بابایی، عباس ۵۴
باخ، یوهان سباستیان ۵۴
بارنارد، کریستین ۵۴
بازرگان، مهدی ۵۵
باستانی پاریزی، محمدابراهیم ۵۵
باغچه بان، جبار ۵۵
باقری، حسن ۵۶
باکری، علی، مهدی و حمید ۵۶
بالزاک، انوره دو ۵۶
بانو امین اصفهانی ۵۷
باهتر، محمدجواد ۵۷
بایرام بخش، کاظم ۵۷
بایزید بسطامی ۵۸
بتهوون، لودویگ وان ۵۸
بخاری، محمد بن اسماعیل ۵۸
بُخت نصر ۵۸
بختیار، شاپور ۵۹
براتین، والتر ۵۹
برادران امیدوار ← امیدوار
برادران باکری ← باکری
برادران بنوموسی ← بنوموسی
برادران خادم ← خادم
برادران رایت ← رایت
برادران گریم ← گریم
برادران لومیر ← لومیر
برادران مونگولفیه ← مونگولفیه
برادران میرخانی ← میرخانی
برادران نخجوانی ← نخجوانی
برادران همدانیان ← همدانیان
برانده، مارلون ۵۹
براون، ادوارد ۵۹
براهه، تیکو ۶۰
برزگر، منصور ۶۰
برشت، برتولد ۶۱
برگمان، اینگمار ۶۱
برمکیان ۶۱
برنابا ۶۲
برنارد شاو، جورج ۶۲
برونو، جوردانو ۶۲
بروجردی، سید حسین ۶۲
بروس لی ← لی
برومند، نورعلی ۶۳
برونلنسکی، فیلیپ ۶۳
بریل، لوئی ۶۳
بزرگ علوی ← علوی
بزرگمهر ۶۴

بِسْمِ، هنری ۶۴

بغایری، عبدالرزاق ۶۴
بقراط ۶۵
بِکرل، هانری ۶۵
بِکن باوئر، فرانکس ۶۵
بل، الکساندر گراهام ۶۵
بلادی، سید عبدالله ۶۶
بَلال حبشی ۶۶
بناپارت، ناپلئون ۶۷
بنان، غلامحسین ۶۷
بن بلا، احمد ۶۷
بنز، کارل ۶۸
بنوموسی ۶۸
بنی اعتماد، رخشان ۶۸
بنی صدر، سیدابوالحسن ۶۹
بوئینگ، ویلیام ۶۹
بودا ۶۹
بور، نیلز ۷۰
بوزجانی، ابوالوفاء ۷۰
بوعلی سینا ← ابن سینا
بولیوار، سیمون ۷۰
بویل، رابرت ۷۱
بهار، محمدتقی ملک الشعراء ۷۱
بهاری، شیخ محمد ۷۲
بهاری، علی اصغر ۷۲
بهبهانی، سید عبدالله ۷۲
بهجت تبریزی، محمدحسین ← شهریار
بهجت فومنی، محمدتقی ۷۳
بهرام گور ۷۳
بهرنگی، صمد ۷۴
بهزاد، حسین ۷۴
بهزاد، کمال الدین ۷۴
بهشتی، سید محمد ۷۴
بهلول ۷۵
بهلول، محمدتقی ۷۵
بهمن بیگی، محمد ۷۵
بیدل دهلوی، عبدالقادر ۷۶
بیرشک، احمد ۷۶
بیرونی، ابوریحان ۷۶
بیسمارک، اتو فون ۷۷
بیضایی، بهرام ۷۷
بیکر، بنجامین ۷۸
بیکن، فرانسیس ۷۸
بییقی، ابوالفضل ۷۸

پ

پائولی، ولفگانگ ۷۸
پاستور، لوئی ۷۹
پاسکال، بلز ۷۹
پاوروتی، لوچیانو ۷۹

فہرست الغبایی نام آوران

پاولف، ایوان ۸۰
 پاپور، فرامرز ۸۰
 پتر کبیر ۸۰
 پتن، ہانری فیلیپ ۸۱
 پرستوی، پرویز ۸۱
 پروفیسور جوان ← جوان
 پروفیسور رضا ← رضا
 پروفیسور ہشترودی ← ہشترودی
 پروفیسور، عبدالسلام ← عبدالسلام
 پرومته ۸۲
 پروین، علی ۸۲
 پرمیزگار، شہریار ۸۲
 پریکلس ۸۲
 پستالوزی، ژان ہانری ۸۳
 پسبان، کلنل محمدتقی ۸۳
 پلانک، ماکس ۸۳
 پلنگی، ناصر ۸۴
 پلوتارک ۸۴
 پلہ ۸۴
 پوپ، آرٹور آپہام ۸۵
 پوراحمد، کیومرث ۸۵
 پورشہ، فردیناند ۸۵
 پوریای ولی ۸۶
 پھلوی، رضا شاہ ۸۶
 پھلوی، محمدرضا ۸۷
 پیازہ، ژان ۸۸
 پیرنیا، حسن ۸۸
 پیرنیا، محمدکریم ۸۸
 پیکاسو، پابلو ۸۹
 پیلارام، فرامرز ۸۹

ت

تتودوراکیس، میکس ۹۰
 تاج اصفہانی، جلال ۹۰
 تاگور، رابیندرانات ۹۰
 تالیوت، ہنری فاکس ۹۱
 تالس ۹۱
 تباتبایی، ژازہ ۹۱
 تبریزی، کمال ۹۱
 تجویدی، ہادی ۹۲
 تختی، غلامرضا ۹۲
 ترشکووا، والتینا ۹۲
 ترومن، ہری ۹۳
 تریان، لیلیت ۹۳
 تسلا، نیکولا ۹۳
 تفضلی، حسن ۹۴
 تل، ویلہلم ۹۴
 تناولی، پرویز ۹۴
 تندگویان، محمدجواد ۹۵
 تنکابنی، میرزا طاہر ۹۵
 تواین، مارک ۹۵

توپلف، آندرہ ۹۶
 توسی، محمدبن حسن ← شیخ توسی
 توفیق، حسین ۹۶
 توفیقی، علی اکبر ۹۶
 توکلی، حسین ۹۷
 تولستوی، لئو ۹۷
 تیپوسلطان ۹۸
 تیمورناش، عبدالحسین ۹۸
 تیمور لنگ ۹۸

ث

ثقة الاسلام تبریزی، میرزا علی ۹۹

ج

جابر بن خیّان ۹۹
 جابر بن عبداللہ انصاری ۱۰۰
 جالینوس ۱۰۰
 جامی، عبدالرحمن ۱۰۰
 جان گلن ← گلن
 جان وین ← وین
 جبران، خلیل جبران ۱۰۱
 جرجانی، اسماعیل ۱۰۱
 جرجی زیدان ← زیدان
 جرداق، جورج ۱۰۱
 جردن، مایکل ۱۰۲
 جعفر بن ابی طالب ۱۰۲
 جعفر صادق (علیہ السلام)، امام ۱۰۲
 جعفری، عبدالرحیم ۱۰۳
 جعفری تبریزی، محمدتقی ۱۰۳
 جفرسن، توماس ۱۰۳
 جک لندن ← لندن
 جکی چان ← چان
 جلالی، بہمن ۱۰۴
 جمال عبدالناصر ← عبدالناصر
 جمال زادہ، سید محمدعلی ۱۰۴
 جمشید ۱۰۴
 جمشید کاشانی، غیاث الدین ۱۰۴
 جناح، محمدعلی ۱۰۵
 جوادی پور، محمود ۱۰۵
 جوان، علی ۱۰۶
 جہان آرا، محمد ۱۰۶
 جہانشاہی، ایرج ۱۰۶
 جی، اردشیر ۱۰۷
 جی.کی. رولینگ ← رولینگ
 جیاپ، نگوین ۱۰۷

چ

چاپلین، چارلی ۱۰۷
 چان، جکی ۱۰۸

چایکوفسکی، پیوتر ایلیچ ۱۰۸
 چخوف، آنتون ۱۰۸
 چرچیل، وینستون ۱۰۹
 چکناواریان، لوریس ۱۰۹
 چلیپا، کاظم ۱۱۰
 چمران، مصطفیٰ ۱۱۰
 چنگیزخان ۱۱۱
 چوبک، صادق ۱۱۲
 چہ گوارا، ارنستو ۱۱۲
 چیان کای شک ۱۱۲

ح

حائری، عبدالحسین ۱۱۲
 حائری یزدی، شیخ عبدالکریم ۱۱۳
 حاتم طایی ۱۱۳
 حاتمی، علی ۱۱۳
 حاتمی کیا، ابراہیم ۱۱۴
 حاج قربان سلیمانی ← سلیمانی
 حافظ، شمس الدین محمد ۱۱۴
 حالت، ابوالقاسم ۱۱۵
 حبیب بن مظاهر ۱۱۵
 حبیبی، امام علی ۱۱۵
 حَتَّ شپ سوت ۱۱۵
 حُجر بن عَدی ۱۱۶
 حدادی، احسان ۱۱۶
 حُر بن یزید ریاحی ۱۱۶
 حسابی، محمود ۱۱۷
 حسن البناء ۱۱۸
 حسن بن علی (علیہ السلام)، امام ۱۱۸
 حسن عسکری (علیہ السلام)، امام ۱۱۸
 حسنک وزیر ۱۱۸
 حسین بن علی (علیہ السلام)، امام ۱۱۹
 حسین، طہ ۱۱۹
 حسین کرد شبستری ۱۲۰
 حسینی، سید حسن ۱۲۰
 حضرت زہرا (علیہا السلام) ← فاطمہ زہرا (علیہا السلام)
 حضرت معصومہ (علیہا السلام) ← فاطمہی
 معصومہ (علیہا السلام)
 حفیظی، محمدعلی ۱۲۰
 حقیقی، ابراہیم ۱۲۰
 حکمت، علی اصغر ۱۲۱
 حکمت، ناظم ۱۲۱
 حکمت نژاد، حسن ۱۲۱
 حکیم، سید محسن طباطبائی ۱۲۲
 حکیمی، محمدرضا ۱۲۳
 حکیمی، محمود ۱۲۳
 حلاج ← منصور حلاج
 حلّی، جمال الدین حسن ← علامہ
 حلّی
 حمزہ ۱۲۳
 حمورابی ۱۲۴

حمیدی، جواد ۱۲۴
 حیدریان، علی محمد ۱۲۵

خ

خاتمی، سید محمد ۱۲۵
 خادم، امیر و رسول ۱۲۵
 خالقی، روح اللہ ۱۲۶
 خامنہ ای، سید علی ۱۲۶
 خرازی، حسین ۱۲۷
 خرمشاهی، بہاء الدین ۱۲۷
 خسرو پرویز ۱۲۸
 خسرو جردی، حسین ۱۲۸
 خشایارشا ۱۲۹
 خمینی، سید احمد ۱۲۹
 خمینی، سید روح اللہ ۱۲۹
 خمینی، سید مصطفیٰ ۱۳۱
 خواجوی، ریز علی ۱۳۱
 خواجہ رشید الدین فضل اللہ ہمدانی
 ← فضل اللہ ہمدانی
 خواجہ عبداللہ انصاری ← انصاری
 خواجہ نصیر الدین توسی ۱۳۲
 خواجہ نظام الملک ۱۳۲
 خوارزم شاہ، جلال الدین ۱۳۲
 خوارزم شاہ، محمد ۱۳۳
 خوارزمی، محمد بن موسیٰ ۱۳۳
 خوی، سید ابوالقاسم ۱۳۴
 خیابانی، شیخ محمد ۱۳۴
 خیام، عمر ۱۳۴

د

داراشکوہ، محمد ۱۳۵
 داروین، چارلز ۱۳۵
 داریوش بزرگ ۱۳۶
 داستایوسکی ۱۳۶
 دالایی لاما ۱۳۷
 دالتون، جان ۱۳۷
 دالی، سالوادور ۱۳۸
 دانته ۱۳۸
 دانشور، سیمین ۱۳۹
 دانلپ، جان ۱۳۹
 داوود (علیہ السلام) ۱۳۹
 داوینچی، لئوناردو ۱۳۹
 دایی، علی ۱۴۰
 دبیر، علی رضا ۱۴۰
 درمبخش، کامبیز ۱۴۱
 درویش عبدالمجید طالقانی ←
 طالقانی
 درویش، محمود ۱۴۱
 دریابیگی، احمد ۱۴۲
 دستغیب، سید عبدالحسین ۱۴۲

دقیانوس ۱۴۲
 دکارت، رنہ ۱۴۳
 دلاکروا، اوژن ۱۴۳
 دلہسپس، فردینان ۱۴۳
 دلواری، رئیس علی ۱۴۴
 دموکریت ۱۴۴
 دوانی، علی ۱۴۴
 دوران، عباس ۱۴۵
 دورانت، ویلیام جیمز ۱۴۵
 دورر، آلبرشت ۱۴۵
 دور کھیم، امیل ۱۴۵
 دوکوبرتن، پی.یر ۱۴۶
 دوگل، شارل ۱۴۶
 دولت آبادی، پروین ۱۴۷
 دولت آبادی، محمود ۱۴۷
 دونان، ہانری ۱۴۷
 دہخدا، علی اکبر ۱۴۷
 دھداری، پرویز ۱۴۸
 دھلوی، حسین ۱۴۸
 دیبا، کامران ۱۴۹
 دیزل، رودلف ۱۴۹
 دیسنی، والت ۱۴۹
 دیکنز، چارلز ۱۵۰
 دیوئی، جان ۱۵۰

ذ

ذوالقدر، غلام حسن ۱۵۰
 ذی القرنین ۱۵۱

ر

رادرفورد، ارنست ۱۵۱
 رازی، محمد زکریا ۱۵۱
 رافائل ۱۵۲
 رامبراند ۱۵۲
 رامبار، محمود ۱۵۲
 رایت، اورویل و ویلبر ۱۵۳
 رجبی، محمدعلی ۱۵۳
 رحماندوست، مصطفیٰ ۱۵۴
 رزاق، سید حسن ۱۵۴
 رزم آرا، حاجی علی ۱۵۴
 رسام عرب زادہ ← عرب زادہ
 رستم ۱۵۵
 رستم فرخ زاد ۱۵۵
 رشدیہ، حسن ۱۵۶
 رضا رھگذر ← سرشار
 رضا عباسی ← عباسی
 رضا، فضل اللہ ۱۵۶
 رضازادہ، حسین ۱۵۶
 رضاشاہ پھلوی ← پھلوی، رضاشاہ
 رفسنجانی ← ہاشمی رفسنجانی

فهرست الغبایی نام آوران

رمضانی، محمد ۱۵۷

رنگرز، حسن ۱۵۷

رنوار، پی‌یر اگوست ۱۵۸

رودابه ۱۵۸

رودکی ۱۵۸

روزبه، سیدرضا ۱۵۹

روسو، ژان ژاک ۱۵۹

روشن‌روان، کامبیز ۱۵۹

رولان، رومن ۱۶۰

رولینگ، جی.کی ۱۶۰

رومل، اروین ۱۶۰

رونالدو، لوئیز نازاریو دلیما ۱۶۰

ریز علی خواجهی ← خواجهی

ریشتر، چارلز ۱۶۱

ز

زاپاتا، امیلیانو ۱۶۱

زاویه، محمدعلی ۱۶۱

زردشت ۱۶۲

زریاب خوبی، عباس ۱۶۲

زرین کلک، نورالدین ۱۶۲

زرین کوب، عبدالحسین ۱۶۳

زمان، محمد ۱۶۳

زنده‌رودی، حسین ۱۶۴

زنون ۱۶۴

زیدان، جرجی ۱۶۴

زیدان، زین‌الدین ۱۶۴

زیدین علی ۱۶۵

زیگفرید ۱۶۵

زیمنس، ورنر فون ۱۶۶

زین‌الدین، مهدی ۱۶۶

زینب کبری (ع) ۱۶۶

ژ

ژاندارک ۱۶۷

ژرمن، سوفی ۱۶۷

ژوکف، جورج ۱۶۷

ژول ورن ← ورن

ژولیوس سزار ۱۶۸

س

ساخارف، آندره ۱۶۸

سارتون، جورج ۱۶۸

ساعدی، غلام‌حسین ۱۶۹

ساعی، کریم ۱۶۹

ساعی، هادی ۱۶۹

سالکی، بهرام ۱۷۰

سامی یوسف ← یوسف

سبزواری، حاج ملاهادی ۱۷۱

سبزواری، حمید ۱۷۱

سپهدار اعظم تنکابنی ۱۷۱

سپهری، سهراب ۱۷۱

سپهسالار، میرزا حسین خان ۱۷۲

ستارخان ۱۷۲

ستارزاده، عصمت ۱۷۳

ستوده، منوچهر ۱۷۳

سحاب، عباس ۱۷۳

سحابی، یدالله ۱۷۴

سردار اسعد بختیاری ۱۷۴

سرشار، محمدرضا ۱۷۴

سروانتس، میگل ۱۷۵

سزان، پل ۱۷۵

سعدین ابی وقاص ۱۷۵

سعدی ۱۷۶

سقراط ۱۷۶

سگاک ۱۷۷

سلسیوس، آندره ۱۷۷

سلطان محمد خدابنده ← الجایتو

سلطان محمد عراقی ۱۷۷

سلطان محمد فاتح ۱۷۷

سلطان محمود غزنوی ۱۷۸

سلمان فارسی ۱۷۹

سلوکوس ۱۷۹

سلیمان (ع) ۱۷۹

سلیمان اوغلو، نعیم ۱۷۹

سلیمان قانونی ← قانونی

سلیمانی، حاج قربان ۱۸۰

سمپه، ژان ژاک ۱۸۰

سمک عیار ۱۸۱

سمیعی، مجید ۱۸۱

سمیعی گیلانی، احمد ۱۸۱

سنایی غزنوی ۱۸۱

سندباد بحری ۱۸۲

سودانی، مهدی ۱۸۲

سورنا ۱۸۳

سوروگین، آنتوان ۱۸۳

سوریان، حمید ۱۸۴

سوفوکل ۱۸۴

سوفی ژرمن ← ژرمن

سوکارنو، احمد ۱۸۴

سون هدین ← هدین

سون یات‌سن ۱۸۵

سويفت، جان‌اتان ۱۸۵

سهراب ۱۸۵

شهروردی، شهاب‌الدین ۱۸۶

سیاسی، علی‌اکبر ۱۸۶

سیحون، هوشنگ ۱۸۶

سیداحمدخان هندی ← هندی

سیدبن طاووس ۱۸۷

سید جمال‌الدین واعظ اصفهانی ← واعظ اصفهانی

واعظ اصفهانی

سید حسن نصرالله ← نصرالله

سیدحسینی، رضا ۱۸۷

سیدرضی ۱۸۷

سیدعباسی، شمس‌الدین ۱۸۸

سیزیف ۱۸۸

سیستانی، سید علی ۱۸۸

سیکوژسکی، ایگور ۱۸۹

سینان ۱۸۹

سینکلر، کلیف ۱۹۰

ش

شاپور اول ۱۹۰

شاردن، ژان ۱۹۰

شارلمانی ۱۹۱

شافعی، محمدبن ادریس ۱۹۱

شاملو، احمد ۱۹۱

شاه‌آبادی، محمدعلی ۱۹۲

شاه اسماعیل ۱۹۲

شاه جهان ۱۹۲

شاه نعمت‌الله ولی ← نعمت‌الله ولی

شاهچراغ ← احمدبن موسی

شاه عباس ۱۹۳

شجاعی، سید مهدی ۱۹۳

شجاعی طباطبایی، سیدمسعود ۱۹۳

شجریان، محمدرضا ۱۹۴

شحات، محمد انور ۱۹۴

شرف‌الدین، سید عبدالحسین ۱۹۴

شرفکندی، عبدالحمن ۱۹۵

شریعتی، علی ۱۹۵

شریعتی، محمدتقی ۱۹۵

شعرانی، ابوالحسن ۱۹۶

شفائیه، هادی ۱۹۶

شفیعی کدکنی، محمدرضا ۱۹۶

شکسپیر، ویلیام ۱۹۷

شلتوت، شیخ محمود ۱۹۷

شمس تبریزی ۱۹۷

شمسایی، وحید ۱۹۸

شوایتزر، آلبرت ۱۹۸

شوماخر، مایکل ۱۹۹

شهریار، سید محمدحسین ۱۹۹

شهناز، جلیل ۱۹۹

شهنازی، علی‌اکبر ۲۰۰

شهیدالث، سهراب ۲۰۰

شهیدی، سید جعفر ۲۰۰

شیخ آقابزرگ تهرانی ← آقابزرگ تهرانی

شیخ اشراق ← سهروردی

شیخ انصاری ← انصاری، مرتضی

شیخ بهایی ۲۰۱

شیخ توسی ۲۰۱

شیخ شامل ۲۰۱

شیخ صدوق ۲۰۲

شیخ عباس قمی ← قمی

شیخ فضل‌الله نوری ← نوری

شیخ مرتضی‌انصاری ← انصاری

شیدا، علی‌اکبر ۲۰۲

شیروودی، علی‌اکبر ۲۰۲

شیمل، آنه ماری ۲۰۳

شیوا، قباد ۲۰۳

شی‌هوانگ‌دی ۲۰۳

ص

صابری، کیومرث ۲۰۴

صادقی، سعید ۲۰۴

صادقی، علی‌اکبر ۲۰۵

صبا، ابوالحسن ۲۰۵

صبا، محمودخان ملک‌الشعرا ۲۰۶

صباح، حسن ۲۰۶

صبحی مهتدی، فضل‌الله ۲۰۶

صدام حسین ۲۰۷

صدر، سید محمد باقر ۲۰۷

صدر، سیدموسی ۲۰۸

صدوق ← شیخ صدوق

صدوقی، محمد ۲۰۸

صدیقی، ابوالحسن ۲۰۹

صفارزاده، طاهره ۲۰۹

صفی‌الدین اردبیلی ۲۱۰

صفیه گل‌رخسار ۲۱۰

صلاح‌الدین ایوبی ۲۱۰

صنعتی، حاج علی‌اکبر ۲۱۱

صنعتی، سید علی‌اکبر ۲۱۱

صنعتی‌زاده، همایون ۲۱۱

صنیع‌الملک ۲۱۲

صولت‌الدوله ۲۱۲

صیاد شیرازی، علی ۲۱۳

ض

ضحاک ۲۱۴

ضیاءپور، جلیل ۲۱۴

ط

طارق‌بن زیاد ۲۱۴

طالقانی، درویش عبدالمجید ۲۱۵

طالقانی، سید محمود ۲۱۵

طباطبایی، سید ضیاء‌الدین ۲۱۵

طباطبایی، سید عبدالعزیز ۲۱۶

طباطبایی، سید محمد ۲۱۶

طباطبایی، سید محمدحسین ←

علامه طباطبایی

طباطبایی علم‌الهدی، سید

محمدحسین ۲۱۶

طبری، محمدبن جریر ۲۱۷

طه حسین ← حسین

طه، عثمان ۲۱۷

طیب ۲۱۷

ع

عارف‌قزوینی، ابوالقاسم ۲۱۷

عاکف، نیره ۲۱۸

عالیجاه محمد ← محمد، عالیجاه

عاملی، محمدبن حسین ← شیخ

بهایی

عباس‌بن فرناس ۲۱۸

عباس میرزا ۲۱۹

عباسی، رضا ۲۱۹

عباسی، علی‌رضا ۲۲۰

عبدالباسط ۲۲۰

عبدالسلام، محمد ۲۲۰

عبدالعظیم حسنی ۲۲۱

عبدالقادر مراغی ← مراغی

عبدالله میرزا قاجار ۲۲۱

عبدالنصر، جمال ۲۲۲

عبد، محمد ۲۲۲

عبدی، اکبر ۲۲۲

عبد زاکانی ۲۲۲

عثمان‌بن عفان ۲۲۳

عثمان طه ← طه، عثمان

عجمی، حمید ۲۲۳

عراقی، حاج مهدی ۲۲۴

عرب‌زاده، ابوالفتح رسام ۲۲۴

عربشاهی، مسعود ۲۲۴

عرفات ← یاسر عرفات

عزالدین قسام ← قسام

عزیزی، خداداد ۲۲۴

عسکرزاده، لطفی ۲۲۵

عسکری، سید مرتضی ← علامه

عسکری

عصار، سید محمد کاظم ۲۲۵

عضدالدوله دبلمی ۲۲۶

عطّار نیشابوری ۲۲۶

عظیمی، بهرام ۲۲۶

عقّاد، مصطفی ۲۲۷

علامه امینی ۲۲۷

علامه شرف‌الدین ← شرف‌الدین

علامه قزوینی ← قزوینی، محمد

علامه حلی ۲۲۷

علامه طباطبایی ۲۲۷

علامه عسکری ۲۲۸

علامه فضل‌الله ← فضل‌الله

علامه کرباسچیان ← کرباسچیان

علامه مجلسی ۲۲۸

فهرست الغبایی نام آوران

علم، شوکت‌الملک ۲۲۹
علم‌الهدی، سید حسین ۲۲۹
علوی، بزرگ ۲۲۹
علی‌التقی علیه السلام، امام ۲۳۰
علی معلم ← معلم دامغانی
علی‌بابا ۲۳۰
علی‌بن ابی‌طالب علیه السلام، امام ۲۳۰
علی‌بن‌الحسین علیه السلام، امام ۲۳۱
علی‌بن‌موسی‌الرضا علیه السلام، امام ۲۳۱
علیزاده، حسین ۲۳۲
علی‌مراد، عبدالله ۲۳۲
عمار یاسر ۲۳۳
عمر بن خطاب ۲۳۳
عمر بن عبدالعزیز ۲۳۳
عمر مختار ۲۳۴
عمر بن عبدود ۲۳۴
عمر وعاص ۲۳۴
عنصر‌المعالی کی‌کاووس ۲۳۵
عیسی علیه السلام ۲۳۵
عین‌القضات همدانی ۲۳۵

غ

غزالی، ابو‌حامد محمد ۲۳۶
غنی، قاسم ۲۳۶
غنی‌پور، حبیب ۲۳۶
غیاث‌الدین جمشید کاشانی ←
جمشید کاشانی
غیائی، تیمور ۲۳۷

ف

فارابی، ابونصر ۲۳۷
فارادی، مایکل ۲۳۸
فارسی، قاسم ۲۳۸
فارسی، کمال‌الدین ۲۳۸
فازنهایت، دانیل ۲۳۹
فاطمه زهرا علیها السلام ۲۳۹
فاطمه معصومه علیها السلام ۲۳۹
فاوست ۲۳۹
فایز دشتستانی ۲۴۰
فاینمن، ریچارد ۲۴۰
فتح‌علی‌شاه قاجار ۲۴۰
فتحی شقاقی ۲۴۱
فخرالدینی، فرهاد ۲۴۱
فرانکلین، بنجامین ۲۴۲
فرای، ریچارد ۲۴۲
فرخ‌زاد، فروغ ۲۴۳
فردوست، حسین ۲۴۳
فردوسی ۲۴۳
فرشچیان، محمود ۲۴۴
فرمانفرما، عبدالحسین ۲۴۵

فروزانفر، بدیع‌الزمان ۲۴۵
فروغی، محمدعلی ۲۴۶
فروید، زیگموند ۲۴۶
فریدنی، نیکول ۲۴۶
فریدون ۲۴۷
فضائلی، حبیب‌الله ۲۴۷
فضل‌الله، محمدحسین ۲۴۷
فضل‌الله همدانی ۲۴۸
فضل‌بن‌نوبخت ۲۴۸
فکوری، جواد ۲۴۸
فلاحی، ولی‌الله ۲۴۹
فلاطوری، عبدالجواد ۲۴۹
فلسفی، محمدتقی ۲۴۹
فلسفی، نصرالله ۲۵۰
فلمنگ، الکساندر ۲۵۰
فناپی، محمد ۲۵۱
فورد، هنری ۲۵۱
فوکو، لئون ۲۵۱
فولادوند، محمدمهدی ۲۵۲
فولتون، رابرت ۲۵۲
فون‌براون، ورنر ۲۵۲
فهمیده، حسین ۲۵۳
فیثاغورس ۲۵۳
فیروزآبادی، سیدرضا ۲۵۴
فیروزآبادی، محمدبن یعقوب ۲۵۴

ق

قائم‌مقام فراهانی ۲۵۴
قاسم‌نیا، شکوه ۲۵۵
قاضی، محمد ۲۵۵
قاضی طباطبایی ۲۵۵
قانونی، سلیمان ۲۵۶
قباتی، نزار ۲۵۶
قزائتی، محسن ۲۵۶
قره‌نی، محمدولی ۲۵۷
قریب، بدرالزمان ۲۵۷
قریب، عبدالعظیم ۲۵۷
قریب، محمد ۲۵۷
قزوینی، محمد ۲۵۸
قسام، عزالدین ۲۵۸
قطب‌الدین شیرازی ۲۵۸
قمی، شیخ عباس ۲۵۹
قوام‌السلطنه ۲۵۹
قوللرآغاسی، حسین ۲۵۹
قهاری کرمانی، علی ۲۶۰

ک

کابلی، یدالله ۲۶۰
کاترین کبیر ۲۶۱
کارخانه، مصطفی ۲۶۱

کارل، اریک ۲۶۱
کارل، الکسیس ۲۶۲
کارنگی، آندره ۲۶۲
کازرونی، محمدحسین ۲۶۳
کاسپاروف، گری ۲۶۳
کاسترو، فیدل ۲۶۴
کاشانی، سید ابوالقاسم ۲۶۴
کاشف‌السلطنه، محمدمیرزا ۲۶۵
کاظمی‌آشتیانی، سعید ۲۶۵
کاکا ۲۶۵
کامبوزیا، امیر توکل ۲۶۶
کامکارها ۲۶۶
کانت، امانوئل ۲۶۷
کانتور، جورج ۲۶۷
کاوه ۲۶۷
کپرنیک، نیکولا ۲۶۷
کپلر، یوهانس ۲۶۸
کتابچی، سید محمداسماعیل ۲۶۸
کُخ، رابرت ۲۶۸
کرباسچیان، علی‌اصغر ۲۶۹
کربلایی کاظم ۲۶۹
کُربن، هانری ۲۶۹
کریمی، یوسف ۲۷۰
کریستف کلمب ۲۷۰
کریک، فرانسیس ۲۷۰
کریم‌خان زند ۲۷۱
کریم‌شیره‌ای ۲۷۱
کسای، حسن ۲۷۱
کسراتیان، نصرالله ۲۷۲
کشفیا، علی ۲۷۲
کلارک، آرتور سی. ۲۷۲
کلانتری، پرویز ۲۷۳
کلاهدوز، یوسف ۲۷۳
کلو، هلن ۲۷۳
کل‌ویتس، کته ۲۷۴
کُلهر، محمدرضا ۲۷۴
کلی، محمدعلی ۲۷۴
کلینی، محمدبن یعقوب ۲۷۵
کمال، یاشار ۲۷۵
کمال‌الدین فارسی ← فارسی
کمال‌الملک ۲۷۶
کُمنیوس ۲۷۶
کمیل‌بن‌زید ۲۷۷
کندی، جان فیتز جرالد ۲۷۷
کُسناتین کبیر ۲۷۷
کنفوسیوس ۲۷۸
کوئیلو، پائولو ۲۷۸
کوئین، آنتونی ۲۷۹
کوبرتن، پی‌یر دو ← دوکوبرتن
کوپریک، استنلی ۲۷۹
کوراوغلو ۲۷۹
کوروساوا، آکیرا ۲۸۰

کوروش ۲۸۰
کوری، ماری ۲۸۱
کوشیار گیلانی ← گیلانی
کوک، جیمز ۲۸۱
کیارستمی، عباس ۲۸۲
کیانوش، محمود ۲۸۲
کی‌کاووس ۲۸۲
کی‌لهراس ۲۸۳
کیمیایی، مسعود ۲۸۳
کینو ۲۸۳
کیومرث ۲۸۴

گ

گارودی، روژه ۲۸۴
گاگارین، یوری ۲۸۴
گاليله، گالیلئو ۲۸۴
گاندی، مهاتما ۲۸۵
گائوس، کارل گوستاو ۲۸۶
گدار، آندره ۲۸۶
گریم، جاکوب و ویلهلم ۲۸۶
گشتاسب ۲۸۷
گل آقا ← کیومرث صابری
گلپایگانی، سید محمدرضا ۲۸۷
گلچین گیلانی ۲۸۸
گلشیری، هوشنگ ۲۸۸
گل‌گلاب، حسین ۲۸۸
گل‌محمدی، فیروزه ۲۸۸
گلن، جان ۲۸۹
گنج‌علی خان ۲۸۹
گنجی، محمد حسن ۲۸۹
گنجینه، حسین ۲۹۰
گوتال، جورج واشینگتن ۲۹۰
گوتنبرگ، یوهانس ۲۹۰
گوته، یوهان ولفگانگ ۲۹۰
گودارد، روبرت ۲۹۱
گورکی، ماکسیم ۲۹۱
گوگن، پل ۲۹۱
گوهرشاد ۲۹۲
گویا، فرانسیسکو ۲۹۲
گیئس، بیل ۲۹۳
گیرشمن، رومن ۲۹۳
گیلانی، کوشیار ۲۹۳
گیلگمش ۲۹۳
گیلوساک، ژوزف لویی ۲۹۴

ل

لاپلاس، پیرسیمون ۲۹۴
لاگرانژ، ژوزف لویی ۲۹۵
لامارک، ژان باپتیست ۲۹۵
لاوازیه، آنتوان ۲۹۵

لرزاده، حسین ۲۹۵
لطفی، محمدرضا ۲۹۶
لندن، جک ۲۹۶
لنین، ولادیمیر ایلچ ۲۹۶
لوتر، مارتین ۲۹۷
لوترکینگ، مارتین ۲۹۸
لورل و هاردی ۲۹۸
لورنس عربستان ۲۹۸
لوژی‌برد، جان ۲۹۹
لوکوروبزیه، چارلز ادوارد ۲۹۹
لومومبا، پاتریس ۳۰۰
لومیر، آگوست و لویی ۳۰۰
لویی‌چهاردهم ۳۰۰
لی، بروس ۳۰۱
لیلیانتال، اتو ۳۰۱
لینکلن، آبراهام ۳۰۱
لینه، کارل فون ۳۰۱
لیوون‌هوک، آنتوان ۳۰۲
لیوینگستون، دیوید ۳۰۲

م

مائوتسه‌تونگ ۳۰۳
ماخ، ارنست ۳۰۳
مارادونا، دیه‌گو ۳۰۳
مارشال پتن ← پتن
مارشال رومل ← رومل
مارشال ژوکف ← ژوکف
مارشال مونتگمری ← مونتگمری
مارشال، جورج ۳۰۴
مارک تواین ← تواین
مارکس، کارل ۳۰۴
مارکنی، گولیلمو ۳۰۴
مارکو پولو ۳۰۵
مارلون براندو ← براندو
ماژلان، فردیناند ۳۰۵
ماژنیو، آندره ۳۰۶
ماسوشیتو ۳۰۶
مافی، رضا ۳۰۷
ماکسول، جیمز کلرک ۳۰۷
ماکیاولی، نیکولو ۳۰۷
مالتوس، رابرت ۳۰۷
مالدینی، پائولو ۳۰۸
مالرو، آندره ۳۰۸
مالک‌اشتر ۳۰۸
مالک‌بن‌انس ۳۰۹
مالکوم ایکس ۳۰۹
ماندلا، نلسون ۳۰۹
مانی ۳۱۰
مأمون ۳۱۰
مترلینک، موریس ۳۱۰
مُتَنَبی ۳۱۱

فهرست الغبایی نام آوران

مثقالی، فرشید ۳۱۱
مجتهدی، محمدعلی ۳۱۱
مجلسی، محمدباقر ۳۱۱ علامه مجلسی
مجیدی، مجید ۳۱۱
محبوب، مرتضی ۳۱۲
محض، اردشیر ۳۱۲
محفوظ، نجیب ۳۱۳
محقق، مهدی ۳۱۳
محمد باقر علیه السلام، امام ۳۱۳
محمد بن ابوبکر ۳۱۴
محمدپرست، عثمان ۳۱۴
محمد تقی علیه السلام، امام ۳۱۴
محمد رسول الله صلی الله علیه و آله ۳۱۴
محمد زمان ۳۱۴
محمد، عالیجاه ۳۱۶
محمد، ماهاتیر ۳۱۷
محمدحسین فضل الله ۳۱۷
محمد رضا پهلوی ۳۱۷
محمدعلی شاه قاجار ۳۱۷
محمدیان، عسگری ۳۱۷
محمودخان صبا ۳۱۷
محمود، احمد ۳۱۸
محیط طباطبایی، سید محمد ۳۱۸
مخبرالدوله، علی قلی ۳۱۸
مختار تقی ۳۱۹
مدبر، محمد ۳۱۹
مدرس، سید حسن ۳۱۹
مدنی، سید اسدالله ۳۲۰
مرادی کرمانی، هوشنگ ۳۲۰
مراغی، عبدالقادر ۳۲۱
مردانی، نصرالله ۳۲۱
مرعشی نجفی، سیدشهاب الدین ۳۲۱
مرکاتور، گرادوس ۳۲۲
مریم مقدس ۳۲۲
مزدک ۳۲۲
مستوفی، عبدالله ۳۲۲
مسعودی، ابوالحسن ۳۲۳
مسلم بن عقیل ۳۲۳
مسیح ۳۲۳
مش اسماعیل ۳۲۴
مشیرالدوله، میرزا نصرالله ۳۲۴
مشیری، فریدون ۳۲۵
مصاحب، غلامحسین ۳۲۵
مصدق، محمد ۳۲۵
مصطفوی کاشانی ۳۲۶
مصطفی اسماعیل ۳۲۶
مطهری، مرتضی ۳۲۶
مظفرالدین شاه ۳۲۷
معاویه ۳۲۷
معلم دامغانی، علی ۳۲۸
معین، محمد ۳۲۸
مفتح، محمد ۳۲۸

مقدسی ۳۲۹
مکارم شیرازی، ناصر ۳۲۹
مک کوین، استیو ۳۲۹
ملاصدرا ۳۳۰
ملاقلی پور، رسول ۳۳۰
ملانصرالدین ۳۳۰
ملک، حاج آقا حسین ۳۳۱
ملک الشعرا ۳۳۱
ملک المتکلمین ۳۳۱
ملکه ویکتوریا ۳۳۲
ممیز، مرتضی ۳۳۲
منتظری، محمد ۳۳۳
مندل، گریگور ۳۳۳
مندلیف، دیمیتری ۳۳۳
منزوی، شیخ محمدحسن ۳۳۳
آقابزرگ تهرانی
منشای، محمد صدیق ۳۳۴
منصور حلاج ۳۳۴
منصوری، ذبیح الله ۳۳۴
منصوری، کریم ۳۳۴
منوچهری دامغانی ۳۳۵
موحد، عبدالله ۳۳۵
موحد، محمدعلی ۳۳۵
مؤذن زاده ی اردبیلی، رحیم ۳۳۶
مور، مایکل ۳۳۶
مور، هنری ۳۳۶
موردیلو، گیلرمو ۳۳۷
مورس ۳۳۷
موریتا، اکیو ۳۳۷
موتسارت، ولفگانگ آمانوس ۳۳۸
موسولینی، بنیتو ۳۳۸
موسوی، سید عباس ۳۳۹
موسوی بخنوردی ۳۳۹
موسوی خامنه، میرحسین ۳۳۹
موسوی گرمارودی، سید علی ۳۳۹
موسی علیه السلام ۳۴۰
موسی بن میمون ۳۴۱
موسی کاظم علیه السلام، امام ۳۴۱
مولر، پاول ۳۴۱
مولوی، جلال الدین محمد ۳۴۱
موننگمری، برنارد ۳۴۲
مونتسوری، ماریا ۳۴۳
مونگولیه، ژاک و ژوزف ۳۴۳
مهاتما گاندی ۳۴۳
مهاجرانی، حشمت ۳۴۳
مهدوی، یحیی ۳۴۴
مهدوی کنی، محمدرضا ۳۴۴
مهدوی کیا، مهدی ۳۴۴
مهدی علیه السلام، امام ۳۴۵
مهرجویی، داریوش ۳۴۵
مهرداد اول ۳۴۵
میچی ۳۴۵

میرباقری، داوود ۳۴۶
میرحسین موسوی ۳۴۶
میرخانی ۳۴۶
میرداماد ۳۴۷
میرزاده عشقی، محمدرضا ۳۴۷
میرزا عبدالله ۳۴۷
میرزا کوچک خان جنگلی ۳۴۷
میرزا ملکم خان ۳۴۸
میرزای شیرازی ۳۴۸
میرزای نایینی ۳۴۸
میر عماد حسنی ۳۴۸
میرک، روح الله ۳۴۹
میرکیانی، محمد ۳۴۹
میرمهنّا ۳۴۹
میرمیران، هادی ۳۵۰
میکل آنز ۳۵۰
میلانی، تهمینه ۳۵۰
میلانی، سیدمحمد هادی ۳۵۱
مینوی، مجتبی ۳۵۱

ن

نابلیون بناپارت ۳۵۱
ناجی القلی ۳۵۱
نادرشاه افشار ۳۵۲
نازک الملائکه ۳۵۳
ناصرالدین شاه ۳۵۳
ناصرخسرو قبادیانی ۳۵۳
ناظری، شهرام ۳۵۴
ناظم الاسلام کرمانی، محمد ۳۵۴
ناظم حکمت ۳۵۴
نامجو، محمود ۳۵۴
نامجو، موسی ۳۵۵
نامی، غلامحسین ۳۵۵
نایتینگل، فلورانس ۳۵۵
نایینی، میرزا محمدحسین ۳۵۶
نجم آبادی، شیخ هادی ۳۵۶
نجم الدوله، میرزا عبدالغفار ۳۵۶
نجم الدین کبری ۳۵۷
نجیب محفوظ ۳۵۷
نخجوانی، محمد و حسین ۳۵۷
نراقی، ملا احمد ۳۵۷
نرون ۳۵۷
نزار قبانی ۳۵۷
نسیم شمال ۳۵۸
نصر، سید حسین ۳۵۸
نصرالله منشی ۳۵۹
نصرالله، سید حسن ۳۵۹
نصیری، محمد ۳۵۹
نصیریان، علی ۳۶۰
نظامی گنجوی ۳۶۰
نعمت الله ولی ۳۶۱

نفیسی، سعید ۳۶۱
نوّاب اربعه ۳۶۲
نوّاب صفوی، سید مجتبی ۳۶۲
نوبل، آلفرد ۳۶۲
نوح علیه السلام ۳۶۳
نوری، شیخ فضل الله ۳۶۳
نوری، محمد ۳۶۴
نوستراداموس ۳۶۴
نهری، جواهر لعل ۳۶۵
نیچه، فریدریش ویلهلم ۳۶۵
نیریزی، احمد ۳۶۵
نیما یوشیج ۳۶۶
نیوتن، اسحاق ۳۶۶

و

وات، جیمز ۳۶۷
واتسون - وات، رابرت ۳۶۷
واشینگتن، جورج ۳۶۸
واعظ اصفهانی ۳۶۸
والث دیسنی ۳۶۸
والی، عبدالله ۳۶۸
وئوئو الدوله، حسن ۳۶۹
وحید بهبهانی ۳۶۹
ورن، ژول ۳۶۹
وزیری، علی محمد ۳۷۰
وزیری، علی نقی ۳۷۰
وزیری مقدم، محسن ۳۷۰
وسپوچی، امریگو ۳۷۱
وستینگهوس، جورج ۳۷۱
ولتا، الکساندر ۳۷۲
وَن گوگ، ونسان ۳۷۲
ویتل، فرانک ۳۷۳
ویل دورانت ۳۷۳
ویلهم تل ۳۷۳
وین، جان ۳۷۳

ه

هابل، ادوین ۳۷۳
هارون الرشید ۳۷۴
هاروی، ویلیام ۳۷۴
هاشمی رفسنجانی، علی اکبر ۳۷۴
هالی، ادموند ۳۷۵
هانری دونان ۳۷۵
هاوکینگ، استیفن ۳۷۵
هدایت، صادق ۳۷۶
هدین، سون ۳۷۶
هراتی، سلمان ۳۷۶
هرتز، هنریش ۳۷۷
هرتزل ۳۷۷
هرشل، ویلیام ۳۷۷

هرکول ۳۷۸
هرودوت ۳۷۸
هشام بن عبدالملک ۳۷۸
هشترودی، محسن ۳۷۸
هکو سای کاتسوشی کا ۳۷۹
هلاکو خان مغول ۳۷۹
هلاند، جان ۳۷۹
هلمهولتز، هرمان فون ۳۸۰
هلن کلر ۳۸۰
همای، جلال الدین ۳۸۰
همت، محمدابراهیم ۳۸۰
همدانیان، علی و حسین ۳۸۱
هندی، سید احمد خان ۳۸۱
هنری مور ۳۸۱
هوشی مین ۳۸۱
هوک، رابرت ۳۸۲
هوگو، ویکتور ۳۸۲
هومبولت، الکساندر فون ۳۸۲
هویدا، امیر عباس ۳۸۳
هویگنس، کریستین ۳۸۳
هیتلر، آدلف ۳۸۴
هیچاک، آلفرد ۳۸۴
هیرویهیو ۳۸۵
هیملاری، سر ادموند ۳۸۵

ی

یاسر عرفات ۳۸۵
یاسین، شیخ احمد ۳۸۶
یاشار کمال ۳۸۶
یاقوت حموی ۳۸۶
یحیی علیه السلام ۳۸۶
یزید ۳۸۷
یعقوب لیث ۳۸۷
یعقوبی ۳۸۸
یغمایی، حبیب ۳۸۸
یمینی شریف، عباس ۳۸۸
یوسف علیه السلام ۳۸۹
یوسف اسلام ۳۸۹
یوسف، سامی ۳۹۰
یونس علیه السلام ۳۹۰
یونگ، کارل گوستاو ۳۹۱

شد. او به جای استانبول، آنکارا را پایتخت قرار داد. آتاتورک نخست گرایش‌های اسلامی داشت و مردم به او لقب «غازی» به معنی جهادگر دادند؛ ولی بعدها از اسلام فاصله گرفت و حزب جمهوری‌خواه خلق را بر اساس سه اصل ملیت ترک، جدایی دین از سیاست و اروپایی شدن تأسیس کرد. او در راه رسیدن به این اهداف، با جدیت پیش رفت و به اقداماتی مانند تغییر الفبای عربی به لاتین، سرکوب علمای دینی، اجبار مردم ترکیه به پوشیدن لباس اروپایی، تبدیل تاریخ هجری به تاریخ میلادی و گسترش فرهنگ غربی در ترکیه دست زد. مجلس ترکیه به او لقب آتاتورک به معنی پدر ترک داد. آتاتورک با رضاشاه پهلوی معاصر و با او هم‌فکر بود.

👁 هم‌چنین نگاه کنید به:

پهلوی (رضاشاه)

آتیلا

(۴۵۳ - ۴۰۶ م.)

پادشاه اقوام هون

هون‌ها اقوام وحشی پراکنده و بیابان‌گردی در استپ‌های شمال آسیا بودند که در قرن پنجم میلادی، به سوی اروپا سرازیر شدند. رهبر آن‌ها آتیلا بود که این اقوام را متحد کرد. هون‌ها حدود ۲۰ سال سراسر اروپا را زیر پا گذاشتند و آن را ویران و غارت کردند. آتیلا اصرار عجیبی به ویران کردن شهر رُم داشت. سرانجام، پاپ مجبور شد پول هنگفتی به او بدهد تا از این کار منصرف شود. آتیلا به‌راستی وحشی بود؛ برای مثال، در همان زمان که اطرافیان و سربازانش در رفاه به‌سر می‌بردند و خوش می‌گذراندند، خودش فقط گوشت خالی می‌خورد. او مردی کوتاه قد، با چشمانی خیره و نگاهی کینه‌توزانه بود. اما با آن

آتاتورک

(۱۹۳۸ - ۱۸۸۱ م.)

بنیان‌گذار ترکیه‌ی جدید

مصطفی کمال پاشا، معروف به آتاتورک، در سالونیک مقدونیه، که در آن زمان جزو کشور عثمانی بود، به‌دنیا آمد. در جوانی وارد ارتش عثمانی شد. در لیبی با ایتالیایی‌ها جنگید و مدتی هم در جنگ اول جهانی، فرمان‌دهی نیروهای عثمانی را در جبهه‌های روسیه و فلسطین به‌عهده داشت. در جوانی به جمعیت جوانان ترک پیوست. پس از جنگ جهانی اول که امپراتوری عثمانی فرو پاشید، مجمع بزرگ ملی را به ریاست خود در آنکارا تشکیل داد. سپس در منطقه‌ی آناتولی، اعلام حکومت جمهوری کرد و خود رئیس‌جمهوری ترکیه

▲ کمال آتاتورک نخستین رئیس‌جمهوری ترکیه

آبشناسان، حسن

(۱۳۶۴ - ۱۳۱۵ ه.ش.)

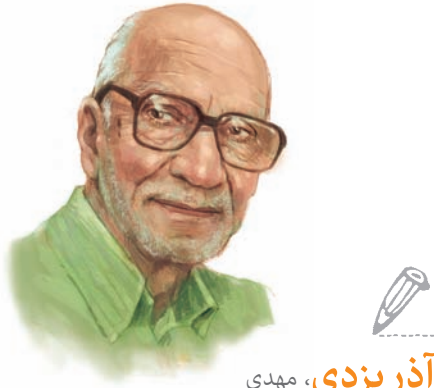
فرمان‌ده تکلوران در دفاع مقدس

در محله‌ی امام‌زاده یحیی در تهران متولد شد. پس از گرفتن دیپلم به دانشکده‌ی افسری رفت و با درجه‌ی ستوان دومی فارغ‌التحصیل شد. اولین دوره‌ی تکاوری را در ایران به پایان رساند و دوره‌های عالی فرمان‌دهی ستاد و چتربازی را نیز طی کرد. سپس برای تکمیل دوره‌ی تکاوری کوهستان به اسکاتلند اعزام شد. در آن‌جا در مسابقه‌ای که بین تکلوران کوهستان ارتش‌های جهان برگزار شد، رتبه‌ی اول را به‌دست آورد. با پیروزی انقلاب اسلامی، آبشناسان به جمع نظامیان انقلابی پیوست. با شروع جنگ تحمیلی، با محمد بروجرودی فرمان‌ده سپاه کردستان آغاز به همکاری کرد. از آن پس مسئولیت‌های سنگینی به‌عهده گرفت که فرمان‌دهی کمیته‌ی تکلوران کوهستان، فرمان‌دهی تیپ ۲۱ حمزه، فرمان‌دهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا از آن جمله بود. با تشکیل ستاد جنگ‌های نامنظم به فرمان‌دهی دکتر چمران، به او پیوست و مهارت و تخصص خود را در اختیار این ستاد گذاشت و به جنگ‌های پارتیزانی با اشغال‌گران بعثی پرداخت. در جبهه‌های غرب به آبشناسان «ببر کردستان» و در جبهه‌های جنوب «شیر صحرا» می‌گفتند. آخرین مسئولیت او فرمان‌دهی لشکر ۳۳ هوابرد (کلاه‌سبزها یا نیروی مخصوص) بود. سرانجام، آبشناسان، هنگامی که در سال ۱۳۶۴ عملیات قادر را در ارتفاعات لولان عراق فرمان‌دهی می‌کرد، بر اثر اصابت ترکش گلوله‌ی توپ به شهادت رسید. پیکر وی در بهشت‌زهراي تهران به خاک سپرده شد.

👁 هم‌چنین نگاه کنید به:

چمران

آذریزدی، مهدی

(۱۳۸۸ - ۱۳۰۰ ه.ش.)

نویسنده‌ی مجموعه‌ی «قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب»

در روستای خرم‌شاه یزد به دنیا آمد. پدرش کشاورز بود و اجازه نمی‌داد فرزندش به مدرسه برود. اما مهدی خواندن قرآن را از مادر بزرگش یاد گرفت و باسواد شد. در نوجوانی به یزد رفت و به کارهای گوناگونی مانند کارگری، بنایی، جوراب‌بافی و کتاب‌فروشی دست زد. یک سال نیز در مدرسه‌ی خان یزد، عربی خواند و دوستانی طلبه و باسواد پیدا کرد. سپس به تهران رفت و در چاپ‌خانه‌ی محمدعلی علمی و سپس انتشارات امیرکبیر مشغول کار شد. روزی، هنگامی که قصه‌های کتاب انوار سهیلی را خواند، به فکرش رسید که آن‌ها را برای بچه‌ها به زبان ساده بازنویسی و چاپ کند. بدین ترتیب، اولین جلد از مجموعه کتاب‌های قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب به وجود آمد. این مجموعه تا ۸ جلد منتشر شد و خیلی زود جای خود را در میان کتاب‌های خواندنی کودکان و نوجوانان باز کرد؛ تا جایی که یونسکو به کتاب‌هایش جایزه داد و خودش مورد تشویق قرار گرفت. وی در تهران فوت کرد و در زادگاهش، یزد به خاک سپرده شد. از قصه‌های اوست: قصه‌های قرآن، قصه‌های قابوس‌نامه، قصه‌های مرزبان‌نامه، قصه‌های کلیله و دمنه، قصه‌های گلستان، قصه‌های مثنوی مولوی.

● هم‌چنین نگاه کنید به:

میرکیانی

متوجه انحراف مشروطه، به‌ویژه اعدام شیخ فضل‌الله نوری به دست مشروطه‌خواهان شد، تصمیم گرفت به ایران بیاید تا از نزدیک مسائل را ببیند. اما به مرگی ناگهانی در نجف درگذشت. می‌گویند مرگ این عالم روشن‌اندیش، بر اثر مسمومیت به دست عمال انگلستان بود.

● هم‌چنین نگاه کنید به:

انصاری (مرتضی)، نوری (شیخ فضل‌الله)،

میرزای شیرازی

آدم

پیامبر خدا

در ادیان ابراهیمی، آدم نخستین انسانی است که خداوند آفرید و سپس همسر او، حوا، را نیز خلق کرد. آدم و حوا نخست در بهشت بودند و با آسایش کامل از نعمت‌های آن استفاده می‌کردند. اما دشمن آن‌ها، ابلیس یا شیطان، آن‌ها را فریب داد و به خوردن میوه‌ی درخت ممنوع دعوتشان کرد و گفت اگر از آن بخورند جاودانه خواهند شد. اما چون آدم و حوا از میوه‌ی بهشتی خوردند، به جزای این گناه، لباس‌های آنان از تنشان فرو ریخت و آن‌گاه فهمیدند چه گناهی مرتکب شده‌اند. به کیفر این گناه خداوند آن‌ها را از بهشت بیرون راند. آدم و حوا سرانجام به گناهشان اعتراف و توبه کردند. خداوند نیز توبه‌ی آنان را پذیرفت؛ ولی دیگر به بهشت بازنگشتند. اما شیطان توبه نکرد و سوگند خورد از آن پس هر کجا آدمیان را بیابد، گمراهشان کند؛ مگر کسانی که بندگان خالص خدا باشند. این داستان در چند سوره‌ی قرآن کریم از جمله سوره‌های بقره و اعراف آمده است.

قیافه‌ی زشت، بارها ازدواج کرد! می‌گویند حدود ۳۰۰ همسر داشت. وقتی آتیلا مُرد، هون‌ها گونه‌های خود را تیغ زدند و به خون‌آلودند تا وانمود کنند که در عزای رهبر خود خون گریسته‌اند.

آخوند خراسانی، محمد کاظم

(۱۳۲۹ - ۱۲۵۵ ه.ق.)

فقیه اصولی و رهبر روحانی انقلاب مشروطه

فرزند ملاحسین واعظ هراتی بود. مقدمات علوم حوزوی را در زادگاهش مشهد خواند. چندی نزد حاج ملاهادی سبزواری در سبزواری و بعد از آن نزد میرزا ابوالحسن جلوه در تهران، فلسفه و حکمت اسلامی خواند و سرانجام به نجف رفت. در نجف از شاگردان برجسته‌ی شیخ مرتضی انصاری و میرزای شیرازی بود و پس از درگذشت میرزا، جانشین او شد. آخوند خراسانی در نوآوری‌های فقهی شهرت بسیار دارد. کتاب معروف او در این زمینه، کفایه‌الاصول است که بیش از ۱۰۰ مجتهد مسلم بر آن شرح نوشته‌اند. بیش از ۲۲۰۰ شاگرد داشت که بسیاری از آنان، مجتهدانی برجسته بودند یا بعدها مجتهد شدند. آخوند دارای اندیشه و تفکر سیاسی و اجتماعی نیز بود. او و میرزا حسین تهرانی و شیخ عبدالله مازندرانی، سه رهبر برجسته‌ی مشروطه در حوزه‌ی نجف بودند. آخوند در عین حال با کسانی که به بهانه‌ی حمایت از مشروطه به مذهب بی‌اعتنایی یا با آن مخالفت می‌کردند، مخالف بود و عقیده داشت که کارهای آنان سبب شده است علمایی مثل سید محمدکاظم یزدی، مشروطه را تحریم کنند. وی با هوشیاری، از نجف، مسائل ایران را زیر نظر داشت. به این سبب، هنگامی که پس از فتح تهران و خلع محمدعلی‌شاه از سلطنت، باز هم

ایستاد و تیری در کمان گذاشت و با تمام نیرو آن را چنان کشید که پس از رها شدن تیر، خودش بر زمین افتاد و جان داد. تیر از بامداد تا نیمروز رفت و سرانجام بر تنه‌ی درخت گردویی در کنار رود جیحون نشست، بنابراین همان‌جا مرز ایران و توران شد. داستان آرش در شاهنامه‌ی فردوسی نیامده، اما در اوستا به آن اشاره شده است. در زمان ما، شاعر معاصر، مهرداد اوستا، با سرودن منظومه‌ی حماسه‌ی آرش به صورت چارپاره و سیاوش کسرای با سرودن منظومه‌ی آرش کمانگیر در قالب نیمایی، قصه‌ی آرش را برای نسل‌های جدید زنده کرده‌اند.

▶ تیری که آرش
کمانگیر از کمان رها کرد
بر تنه‌ی درخت گردویی
در کنار رود جیحون
نشست و همان‌جا مرز
ایران و توران شد.

👁 هم‌چنین نگاه کنید به:

آیتی، حکیمی (محمدرضا)، نصر

آرش کمانگیر

پهلوان اسطوره‌ای ایران

در زمان منوچهر، از شاهان پیش‌دادی، بین ایرانیان و تورانیان جنگ درگرفت و سال‌ها به درازا کشید. سرانجام دو طرف، که از جنگ خسته شده بودند، چاره را در این دیدند که پهلوانی از ایران، تیری رها کند و هر جا که آن تیر فرود آید، مرز ایران و توران باشد. آن‌گاه آرش، پهلوان ایرانی، بر قله‌ی دماوند

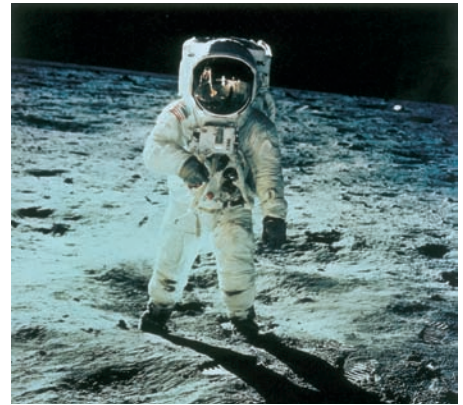

آرام، احمد

(۱۳۷۷ - ۱۳۸۳ ه.ش.)

معلم، مؤلف، مترجم

در محله‌ی قدیمی آب‌منگل تهران به دنیا آمد. پدرش، حاج غلام‌حسین شال‌فروش، تاجری متدین و مشروطه‌خواه بود. احمد آرام از مدرسه‌ی دارالفنون دیپلم گرفت. ابتدا در رشته‌ی حقوق تحصیل کرد؛ بعد به مدرسه‌ی طب رفت و چند سال پزشکی خواند. اما پزشکی را ناتمام رها کرد و پس از استخدام در وزارت فرهنگ، معلم شد. سال‌ها در مدارس تهران، کرج و اصفهان تدریس کرد، سپس در مقام بازرس عالی و مدیر کل، در چند استان خدمت کرد و کتاب‌های درسی گوناگونی نیز در رشته‌ی علوم پایه و نجوم برای دانش‌آموزان نوشت. احمد آرام از سه زبان انگلیسی، فرانسوی و عربی کتاب ترجمه می‌کرد و طی سال‌ها مترجمی، بیش از ۱۵۰ کتاب به فارسی برگرداند که بسیاری از آن‌ها از آثار دانشمندان و شخصیت‌های معروف جهان مانند اینشتین، ماکس پلانک، جرج سارتون، کارل پوپر، سید قطب، طه حسین و اقبال لاهوری است. احمد آرام، به هنگام ترجمه‌ی متن‌های خارجی، برای بسیاری از واژه‌ها معادل فارسی می‌ساخت که امروزه بخشی از آن‌ها رایج شده است. نمونه‌ای از ترجمه‌های معروف او عبارت است از: شش بال علم، نوشته جورج سارتون، علم، نظریه، انسان از اروین شرودینگر، فقر تاریخی‌گری از کارل پوپر، در سایه‌ی قرآن از سید قطب، علم و تمدن در اسلام از سید حسین نصر، مجموعه‌ی حدیثی الحیة از محمدرضا حکیمی و احیای فکر دینی در اسلام از اقبال لاهوری.

▲ ادوین بوز آلدین، همسفر آرمسترانگ در حال قدم زدن روی کره ماه.

آرمسترانگ، نیل

(تولد: ۱۹۳۰م.)

فضانورد آمریکایی و فاتح کره ماه

در ایالت اوهایو زاده شد. جسمی سالم و هوشی سرشار داشت. در ۱۶ سالگی خلبانی آموخت و یک سال بعد، به دانشگاه پوردیو رفت تا در رشته‌ی مهندسی هوانوردی تحصیل کند. اما به سبب اعزام به جنگ کره (۱۹۵۰)، نتوانست تحصیل خود را تمام کند. پس از پایان جنگ، به دانشگاه بازگشت و دو سال بعد لیسانس خود را دریافت کرد. سپس به سازمان هوایی ناسا پیوست و به سمت خلبان هواپیماهای مافوق صوت به کار پرداخت. هنگامی که رقابت فضایی آمریکا و شوروی شروع شد و آمریکایی‌ها مصمم شدند عقب‌افتادگی خود را در تسخیر فضا جبران کنند، آرمسترانگ به دنیای فضانوردی وارد شد. او با گذراندن تمرین‌های سخت، برای پرواز به فضا و فرود آمدن در کره ماه، که قرار بود برای نخستین بار انجام گیرد، انتخاب شد. او و دو فضانورد دیگر، ادوین بوز آلدین و مایکل آلن کولین، وظیفه‌ی هدایت آپولو ۱۱ را به عهده گرفتند. سرانجام او در تاریخ بیستم جولای سال ۱۹۶۹، سفینه‌ی ماه‌نشین خود را، که عقاب نام داشت، بر سطح ماه فرود آورد. آن‌گاه آرمسترانگ،

از سفینه بیرون آمد و قدم بر خاک ماه گذاشت. پس از آرمسترانگ، بوز آلدین نیز قدم بر کره ماه گذاشت و آن دو با نصب یک دوربین تلویزیونی بر خاک ماه و برداشتن مقداری از خاک آن برای آزمایش، به زمین بازگشتند. آرمسترانگ هنگامی که قدم بر خاک ماه گذاشت، گفت: «این یک قدم کوچک برای یک فرد ولی یک جهش بزرگ برای بشر است.» آرمسترانگ بعدها استاد مهندسی پرواز در دانشگاه سین سیناتی آمریکا شد. او در سال‌های بعد از سفر فضایی خود، به ایران نیز آمد.

● هم‌چنین نگاه کنید به:

گاگارین

آراین پور، یحیی

(۱۳۶۴ - ۱۳۷۸ ه.ش.)

پژوهشگر تاریخ ادبیات جدید ایران

نامش یحیی دانش، متولد تبریز و معروف به یحیی آراین پور است. از نوادگان عباس میرزا، شاه‌زاده‌ی قاجار بود و خاندان مادری‌اش از اخلاف خواجه‌نصیرالدین توسی بودند. آراین پور ۳۳ سال در اداره‌ی دارایی تبریز کار کرد و پس از آن به کار مترجمی در شرکت راه‌آهن پرداخت. علاوه بر فارسی و ترکی، که زبان مادری‌اش بود، با زبان‌های روسی، فرانسوی و انگلیسی نیز آشنا بود و اوقات فراغت خود را به مطالعه، خواندن و گردآوری روزنامه‌ها، مطبوعات و منابع ادبیات معاصر می‌گذراند. سرانجام تاریخ ادبیات جدید ایران را، از عهد قاجار تا پهلوی، در کتابی جامع و کامل به نام از صبا تا نیما در دو جلد و از نیما تا روزگار ما در یک جلد به رشته‌ی تحریر درآورد. این مجموعه معتبرترین اثری است که تاکنون

در زمینه‌ی تاریخ ادبیات و فرهنگ یک دوره‌ی ۱۵۰ ساله از تاریخ ایران نوشته شده است. از صبا تا نیما در زمان مؤلف و از نیما تا روزگار ما پس از مرگ او به ویراستاری احمد سمیعی گیلانی منتشر شد.

● هم‌چنین نگاه کنید به:

سمیعی گیلانی

آریوبرزن

سردار فداکار ایرانی در پایان عصر هخامنشی

اسکندر مقدونی ۳۳۱ سال قبل از میلاد، به ایران لشکر کشید و سلسله‌ی هخامنشیان را از میان برداشت. در پی آن، امپراتوری وسیع هخامنشی نیز فروپاشید. هنگامی که اسکندر برای تسخیر پایتخت ایران، تخت جمشید، به حوالی بهبهان رسید. قصد داشت از طریق کهگیلویه، که به دریند فارس معروف بود، خود را به تخت جمشید برساند. اما در این منطقه با ۲۵ هزار سرباز ایرانی، به فرمان‌دهی سرداری به نام آریوبرزن، روبه‌رو شد و نتوانست پیش‌روی کند و درمانده شد. سرانجام چوپانی لشکر اسکندر را به پشت سر سپاهیان ایران راهنمایی کرد و اسکندر توانست ایرانیان را محاصره کند. آریوبرزن با ۴۰ مرد سواره و ۵ هزار پیاده، که زیر فرمان داشت شجاعانه با نیروهای اسکندر جنگید و پس از شکستن خط محاصره، کوشید خود را به تخت جمشید برساند تا آن را از افتادن به دست دشمن نجات دهد؛ اما موفق نشد، ولی تسلیم هم نشد و سرانجام در جنگی نابرابر، خود و سربازانش کشته شدند.

● هم‌چنین نگاه کنید به:

اسکندر مقدونی

▲ پای‌مردی و رشادت آریوبرزن و نیروهایش

در مقابل نیروهای اسکندر مقدونی، نمونه‌ای از جان‌گذشتگی ایرانیان در راه میهن است که بارها در تاریخ ایران تکرار شده است.

آسیموف، ایزاک

(۱۹۹۲ - ۱۹۲۰ م.)

نویسنده‌ی کتاب‌های علمی - تخیلی

نام اصلی‌اش اسحاق عاصم‌اف و

روسی‌الاصل بود. سه ساله بود که با پدر و مادرش به آمریکا مهاجرت کرد. در ۱۸ سالگی لیسانس زیست‌شناسی گرفت. در همان زمان به نوشتن داستان‌های علمی - تخیلی روی آورد. آسیموف دکترای خود را در ۲۹ سالگی در رشته‌ی زیست‌شیمی از دانشگاه کلمبیا دریافت کرد و به تدریس و پژوهش پرداخت. بزرگ‌ترین خدمت فرهنگی آسیموف، که او را مشهور کرد، کوشش در زمینه‌ی ساده و عمومی کردن علوم، به گونه‌ای بود که برای همه قابل استفاده باشد. او بیش از چهارصد کتاب در زمینه‌های علوم، داستان‌های علمی و تاریخ نوشت. کتاب‌هایش در سطح جهان پرخواننده است. از کتاب‌های او که به فارسی ترجمه شده مجموعه‌ی ۳۳ جلدی «نگاهی به تاریخ علم» برای نوجوانان است.

هم‌چنین نگاه کنید به:

ورن، کلارک

آشیتانی، میرزا محمدحسن

(۱۳۱۹ - ۱۲۴۸ ه.ق.)

مجتهد و رهبر روحانی قیام تنباکو در تهران

از علمای تهران در عصر ناصرالدین‌شاه بود. در نجف، نزد شیخ مرتضی انصاری فقیه برجسته‌ی آن عصر، درس خواند و از شاگردان خاص او بود. چون ناصرالدین شاه قاجار امتیاز انحصاری خرید و فروش تنباکو را به شرکت انگلیسی رژی داد و با مخالفت علما و بازرگانان و مردم و انتشار حکم تحریم میرزای شیرازی روبه‌رو شد، آشیتانی رهبری مخالفان را در تهران به عهده گرفت. ناصرالدین‌شاه از او خواست حکم میرزای شیرازی را در این باره لغو کند. اما چون نتیجه‌ای نگرفت، دستور داد آشیتانی تهران را ترک نماید؛ و گرنه او را مجبور به کشیدن قلیان در ملا عام خواهد کرد. انتشار این خبر موجب شورش مردم و ایجاد بحران بیش‌تر در تهران شد. سرانجام، شاه تسلیم شد و دستور داد قرارداد تنباکو را با شرکت رژی لغو کنند و خسارت لازم را نیز به شرکت بپردازند. آشیتانی چند سال پس از مرگ ناصرالدین‌شاه در تهران فوت کرد.

آشیتانی، میرزا مهدی

(۱۳۷۲ - ۱۳۰۶ ه.ق.)

استاد حکمت و فلسفه

میرزا مهدی آشیتانی را از بزرگ‌ترین استادان حکمت و فلسفه‌ی اسلامی در قرن اخیر می‌دانند. پدرش، میرزا جعفر آشیتانی نیز از علما و حکمای بزرگ عصر قاجار به‌شمار می‌رفت. میرزا مهدی در تهران به دنیا آمد. نزد پدر و سایر علمای تهران درس خواند. ۱۵ سال داشت که استعداد فوق‌العاده‌ی او در فهم فلسفه، حکمت و معارف اسلامی آشکار و موجب شگفتی شد. او علاوه بر حکمت، طب را نیز نزد کسانی مانند ناظم‌الاطباء نفیسی خواند. سپس به عراق رفت و نزد آخوند خراسانی، میرزای نایینی و سیدابوالحسن اصفهانی به درس ادامه داد. آشیتانی در فلسفه و حکمت اسلامی، به‌ویژه در تدریس آثار

